

Sōseki Natsume, *Kokoro*

© 2024 by ALICE BOOKS, pentru prezenta ediție în limba română
All rights reserved.

Pe copertă: Utagawa Hiroshige, *Pagoda templului Zōjōji, Akabane – O sută
de vederi faimoase din Edo*

Redactare: Diana Lupu

Corectură: Lucia Popovici

ALICE BOOKS

Valea Lupului, Iași

www.alicebooks.ro

hello@alicebooks.ro

Telefon: 0751 54 02 02

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NATSUME, SŌSEKI

Kokoro / Natsume Sōseki; trad. din lb. japoneză și note de Iolanda Prodan. -

Valea Lupului: Alice Books, 2024

ISBN 978-630-6676-05-7

I. Prodan, Iolanda (trad.; note)

821.521

Natsume Sōseki

Kokoro

Traducere din limba japoneză
și note de Iolanda Prodan

2024

parte din această epistolă am scris-o în lipsa ei. Când se întorcea acasă, o ascundeam degrabă de ochii ei.

Vreau ca trecutul meu, cu bune și cu rele, să fie un exemplu din care să aibă și alții de învățat. Te rog însă să înțelegi că singura excepție este soția mea. Nu vreau să afle nimic din ce am scris aici. Am o singură dorință, ca trecutul meu să rămână o amintire neîntinată pentru ea. Atât timp cât va trăi soția mea, păstrează, te rog, taina acestei confesiuni, chiar și după ce eu nu voi mai fi, ferecată doar în inima ta.

Cuprins

Prima parte	
Sensei și eu	9
Partea a doua	
Părinții mei și eu	113
Partea a treia	
Sensei și testamentul	167

LBRIS

We know
books

Prima parte
Sensei și eu

1

Sensei¹ – așa îi spuneam mereu acelui bărbat. De aceea, nici aici n-am să-i dezvălui numele adevărat, ci îl voi numi, simplu, Sensei. Și nu din discreție, ci, mai curând, fiindcă mi se pare firesc. Ori de câte ori îmi amintesc de el, simt că îmi vine să rostesc „Sensei”. Aceeași senzație o am și acum, când țin tocul în mână. Nu pot să folosesc niște inițiale distante și reci.

L-am cunoscut pe Sensei la Kamakura². Pe atunci eram un foarte tânăr student³. Într-o vacanță de vară am primit o carte poștală de la un prieten care plecase

1. Tradus de obicei ca „profesor” sau „maestru”, cuvântul este folosit și pentru a exprima respectul față de o persoană mai în vârstă și poziția socială a acesteia. Aici este folosit cu această ultimă accepțiune.
2. Oraș situat la sud de Tōkyō, cunoscut pentru frumusețea templelor budiste și a stațiunilor de la malul mării.
3. În original, *shosei*, termen folosit în era Meiji (1868-1912) pentru elevii și studenții de condiție modestă din provincie care mergeau să studieze în capitală. Aceștia stăteau în gazdă și ajutau la treburile casnice ca să-și plătească chiria.

acolo ca să înoată în mare. Insista să vin și eu neapărat. După ce am strâns aproape toți banii, am hotărât să plec. Am avut nevoie de două, trei zile ca să fac rost de ei. La trei zile de când ajunseseam la Kamakura, prietenul meu a primit o telegramă în care i se cerea să se întoarcă de urgență acasă. În telegramă scria că mama lui e bolnavă, însă el nu credea. De câțva timp, părinții lui din provincie încercau să-l însoare, împotriva voinței lui. După standardele de azi, era prea tânăr pentru căsătorie. În plus, nu-i plăcea nici aleasa. De aceea, în loc să se întoarcă acasă în vacanță, așa cum ar fi trebuit, se refugiase în apropiere de Tōkyō ca să se relaxeze. Mi-a arătat telegrama și m-a întrebat ce să facă. Nu știam cum ar fi fost mai bine să procedeze. Presupunând că mama lui era cu adevărat bolnavă, era firesc să se ducă acasă. În cele din urmă, a hotărât să plece. Venisem anume ca să ne petrecem vacanța împreună, dar el m-a lăsat singur.

Mai erau câteva zile până la începerea cursurilor și puteam fie să rămân în Kamakura, fie să mă întorc acasă. Am hotărât să mai zăbovesc la pensiunea unde mă cazasem. Fiul unei familii înstărite din regiunea Chūgoku, amicul meu avea bani la discreție, însă, student ca și mine, nu ducea un trai prea diferit de al meu. Prin urmare, după ce a plecat, am fost scutit de neplăcerea de a-mi căuta o cameră mai luxoasă.

Pensiunea era într-un loc retras din Kamakura. Pentru distracțiile la modă din vremea aceea – sală de biliard,

tarabe cu înghețată – trebuia să bați drum lung, traversând lanurile de orez. Dacă luai ricșa, te costa 20 de seni¹. Era un loc izolat, dar ici-colo se vedeau vile particulare. Mai mult, pensiunea era aproape de țărm, locul perfect pentru amatorii de înot în mare.

În fiecare zi ieșeam să înot. Coborând printre casele vechi cu acoperișuri de paie înnegrite și arse de soare, vedeam pe plaja din depărtare o mulțime de bărbați și femei veniți să se adăpostească de arșița orașului, încât mă întrebam uimit dacă e cu puțință ca atât de mulți orașeni să locuiască în apropiere de malul mării. Uneori, marea era plină de capete negre, aidoma unei săli din baia publică. Prins în mijlocul agitației în care nu cunoșteam pe nimeni, trândăveam stând întins pe nisip sau țopăiam în apa mării, lăsând valurile să-mi ajungă până la genunchi.

Acolo, în mijlocul mulțimii gălăgioase, l-am văzut pe Sensei prima oară. Pe plajă erau două mici foișoare acoperite cu stof. Fără un motiv anume, îmi făcusem obiceiul să merg la unul din ele. Spre deosebire de proprietarii de vile de vacanță impunătoare din apropiere de Hase, cei care veneau la mare ca să scape de caniculă nu aveau cabine private unde să se schimbe, așa că erau nevoiți să folosească foișoarele pe post de cabine publice. Acolo beau ceai, se odihneau, se schimbau

1. Monedă divizionară pusă în circulație în 1873, echivalentă cu a suta parte dintr-un yen. Moneda a fost scoasă din circulație în 1953.

și-și spălau costumele de baie și trupurile de sarea mării și tot acolo își lăsau pălăriile și umbrelele. Deși nu aveam costum de baie, de teamă să nu-mi fie furate lucrurile de pe plajă, negreșit mă dezbrăcam în foisor și îmi lăsam acolo tot ce aveam la mine înainte să intru în mare.

2

L-am văzut pe Sensei în foisor, tocmai când se pregătea să intre în mare după ce se dezbrăcase. Eu, în schimb, abia ieșisem din apă și îmi lăsam trupul ud în bătaia vântului. Câteva capete negre se mișcau neconținut între noi și mă împiedicau să-l văd mai bine. În mod normal nu l-aș fi observat, însă, în ciuda faptului că plaja forfotea de lume și eram absent, mi-a atras atenția imediat, deoarece era însoțit de un occidental.

Pielea de un alb uimitor a străinului mi-a atras privirea de îndată ce am intrat în foisor. Își aruncase neglijent yukata¹ din material pur japonez pe o băncuță și privea marea stând în picioare, cu brațele încrucișate. În afară de o pereche de indispensabili, așa cum obișnuiam să purtăm noi, japonezii, nu mai avea nimic pe el.

1. Tip de chimonou, purtat vara.

Asta mi se părea cel mai ciudat la el. Cu două zile în urmă fusesem pe plaja Yuigahama și, stând pe vine pe o dună, mă uitasem mult timp la occidentalii care intrau în mare. În timp ce eu încremenisem pe movilița de nisip de lângă ușa din spate a unui hotel, câțiva bărbați ieșiseră să se spele de sare, dar niciunul nu avea pieptul, brațele și picioarele la vedere. Femeile erau și mai pudice și nu-și dezgoleau trupurile. Cele mai multe dintre ele aveau pe cap căști de cauciuc maronii sau albastre, care se vedeau ca și cum pluteau pe valuri. Cum nu trecuse mult timp de când văzusem mulțimea de pe plajă, occidentalul care stătea în indispensabili în fața tuturor era pentru mine o apariție cu adevărat ieșită din comun.

La un moment dat a întors capul și a schimbat câteva vorbe cu japonezul de lângă el, care se aplecase să ridice un prosopel căzut în nisip. După ce l-a ridicat, și l-a înfășurat de îndată pe cap, apoi a pornit către mare. Acel bărbat era Sensei.

Din pură curiozitate, i-am urmărit cu privirea pe cei doi coborând către plajă, mergând umăr la umăr. Au intrat în mare imediat, fără să ezite, și, după ce și-au făcut loc prin mulțimea gălăgioasă și veselă adunată lângă țărm, acolo unde apa era puțin adâncă, au ajuns într-un loc mai liniștit și au început să înoate. S-au îndepărtat până când capetele li s-au făcut tot mai mici. Apoi au făcut cale întoarsă, înotând drept către țărm.

Ajunși la foisor, s-au șters, fără să se spele cu apa de la cișmea, s-au îmbrăcat și au plecat imediat în altă parte.

După plecarea lor, m-am așezat pe băncuță și mi-am aprins o țigară. Privind în gol, m-am gândit la Sensei. Simțeam că-l mai văzusem undeva, însă nu reușeam să-mi amintesc unde și când anume îl mai întâlnisem.

Pe atunci sufeream mai curând de plictiseală decât din cauza grijilor. De aceea, a doua zi, am mers special la foisor ca să-l întâlnesc din nou pe Sensei, străduindu-mă să ajung acolo la aceeași oră. A venit neînsoțit de străin, purtând pe cap o pălărie de paie. Și-a scos ochelarii, i-a pus pe o masă și, după ce și-a înfășurat prosopul pe cap, a coborât cu pași iuți către plajă. Când l-am văzut croindu-și loc prin mulțimea gălăgioasă și începând să înoate la fel cum făcuse cu o zi în urmă, am simțit brusc impulsul să-l urmez. Am sărit în apă, improșcând stropi până deasupra capului, și am alergat până când am ajuns la un loc destul de adânc, de unde am început să înot către el, fără să-l pierd din ochi. Spre deosebire de ziua precedentă, s-a întors la țărâm înotând în semicerc, nu în linie dreaptă. Prin urmare, nu am reușit să-l ajung. Când m-am întors la mal și am intrat în foisor scuturându-mi apa de pe mâini, Sensei, îmbrăcat deja, a trecut pe lângă mine și a ieșit.

L-am revăzut pe Sensei a doua zi, când am mers la plajă la aceeași oră. La fel am făcut și în ziua următoare, însă nu am găsit ocazia să intru în vorbă cu el sau să ne salutăm. În plus, atitudinea lui era mai curând distantă. Venea la aceeași oră, cu un aer absent, și pleca la fel. Părea indiferent la agitația și gălăgia din jurul lui. Occidentalul care-l însoțise la început nu a mai venit cu el. Sensei era mereu singur.

Odată l-am văzut venind cu pași grăbiți dinspre mare și, când a dat să se îmbrace cu yukata pe care o aruncase în același loc, a descoperit că e plină de nisip. S-a întors cu spatele și, când a scuturat-o de două sau trei ori, ochelarii care se aflau sub ea au căzut printre scândurile băncii. După ce și-a legat brâul peste yukata albă cu picățele bleumarin, dându-și seama că-i lipsesc ochelarii, a început să-i caute precipitat. M-am aplecat de îndată, am întins mâna sub bancă și am ridicat ochelarii. Mi-a mulțumit și mi i-a luat din mână.

A doua zi l-am urmărit și am intrat după el în mare. Înotam amândoi în aceeași direcție. Când am ajuns la vreo doi *chō*¹ în larg, Sensei a privit în urma lui și a început să-mi vorbească. În afară de noi doi nu mai

1. Unitate tradițională de măsură pentru lungime. Un *chō* are aproximativ 110 m.

era nimeni pe acea întindere imensă de apă albastră. Razele puternice ale soarelui se reflectau pe luciul mării și pe munții din jur. Înotam ca un nebun în mare, dând viguros din brațe, în care simțeam că pulsează libertatea și fericirea. Sensei s-a oprit brusc din înot, s-a întors cu fața în sus și a început să plutească pe mare. Am făcut și eu la fel. Cerul mi se reflecta pe chip, săgetându-mi pupilele cu un albastru dureros de senin.

— Ah, ce bine e! am exclamat.

Câteva clipe mai târziu, Sensei și-a schimbat poziția în apă.

— Ne întoarcem? m-a întrebat.

Eram viguros și așa fi vrut să mă mai bucur de valurile mării, însă, când l-am auzit punându-mi această întrebare, i-am răspuns bucuros:

— Da, să ne întoarcem.

Și ne-am întors împreună la țarm.

A fost începutul prieteniei noastre. Cu toate astea, încă nu știam unde locuiește.

În după-amiaza celei de-a treia zi după înot, când ne-am întâlnit la foisor, Sensei s-a întors dintr-odată cu fața la mine și m-a întrebat:

— Ai de gând să rămâi mai mult aici?

Nu aveam un răspuns pregătit, fiindcă nu mă gândisem până atunci la asta.

— Nu știu, i-am răspuns.

Brusc, m-am simțit stânjenit de surâsul care îi apăruse pe chip și l-am întrebat, fără să mai aștept replica lui:

— Dar dumneavoastră, Sensei?

A fost prima oară când i-am spus „Sensei”.

În seara respectivă i-am făcut o vizită. Nu era cazat la o pensiune obișnuită, ci într-o clădire impunătoare ca o vilă din curtea unui mare templu budist. Tot atunci am aflat că cei cu care împărțea locul nu-i erau rude. Zâmbea stingher când mă auzea spunându-i întruna „Sensei, Sensei”. I-am cerut scuze, explicându-i că așa obișnuiam să mă adresez persoanelor mai în vârstă. L-am întrebat cine e bărbatul străin cu care-l văzusem zilele trecute. Mi-a povestit printre altele că e un excentric și că plecase deja din Kamakura. A adăugat că i se părea ciudat că el, o fire nesociabilă și cu japonezii, se apropiase de acel străin. Înainte să plec, i-am spus că am senzația că l-am mai întâlnit undeva, dar că nu știu unde și când anume. Tânăr fiind, speram în sinea mea că și el simte la fel.

Așteptam nerăbdător răspunsul său. După câteva clipe de gândire, Sensei mi-a spus:

— Nu-mi amintesc de fața ta. Nu mă confunzi cu altcineva?

În mod ciudat, cuvintele sale mi-au stârnit o stranie dezamăgire.